

การระบุตัวตนของศพผู้เสียชีวิตด้วยภาพถ่ายลักษณะสัณฐานวิทยาบนใบหน้า:

กรณีศึกษาเหตุการณ์เรือหลวงสุโขทัยอัปปางกลางทะเลอ่าวไทย

Identification of a corpse using photographs of facial morphology: A case study of the Royal Thai Navy's HTMS Sukhothai sank in the Gulf of Thailand

รัฐการ ปานมารศรี

คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Ratthakan Panmarasri

Faculty of Science, Silpakorn University

Received: November 22, 2023 | Revised: January 20, 2024 | Accepted: January 31, 2024

บทความวิชาการ (Academic Article)

บทคัดย่อ

เหตุการณ์เรือหลวงสุโขทัยอัปปางกลางทะเลอ่าวไทยในพื้นที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เมื่อธันวาคม 2565 ส่งผลให้ทหารเรือและเจ้าหน้าที่ร่วมเดินทางที่ออกจากฐานทัพเรือสัตหีบเสียชีวิตและสูญหาย การตรวจพิสูจน์เอกลักษณ์ผู้เสียชีวิตดำเนินการโดยสำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยมีการจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการส่วนหน้า สถาบันนิติเวชวิทยา โรงพยาบาลตำรวจ จัดทีมแพทย์และเจ้าหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญด้านการตรวจพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคล รวมถึงช่างภาพการแพทย์เป็นส่วนหนึ่งของชุดปฏิบัติการ การถ่ายภาพการปฏิบัติการตรวจพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคล ถูกนำมาใช้ในการระบุตัวตน ทางนิติวิทยาศาสตร์จากศพผู้เสียชีวิต โดยสามารถระบุชื่อได้ทั้งหมด 24 ราย คงเหลือผู้ที่ยังสูญหาย 5 ราย การถ่ายภาพร่างผู้เสียชีวิตตามแนวทางการตรวจพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคลอาศัยรายละเอียดสัณฐานวิทยาบนใบหน้า ที่แสดงภาพหน้าตรง ภาพใบหน้าที่ด้านข้าง แสดงลักษณะของใบหู ภาพถ่ายครึ่งตัว เต็มตัวทั้งสองด้าน ด้านหลัง ของศพรวมถึง ฝ่ามือ ฝ่าเท้า บาดแผล เอกลักษณ์บุคคล ในช่องปาก ทันตกรรมพิเศษ ภาพวัสดุอุดฟัน การจัดฟัน ตาหนีรูปพรรณภายนอก รอยสัก รอยแผลเป็น ไฟ ปาน ร่องรอยความพิการ เสื้อผ้าที่เป็นเครื่องแบบเฉพาะโดยมีชื่อติดอยู่ สิ่งของเครื่องประดับ เอกสารที่ติดมากับศพ เป็นส่วนสำคัญในการช่วยระบุตัวตนจากศพผู้เสียชีวิต ร่างผู้เสียชีวิตได้รับการระบุตัวตน และส่งกลับคืนสู่ครอบครัว ผลการศึกษาพบว่า การยืนยันตัวบุคคลร่วมกับกับญาติหรือคนรู้จักของผู้เสียชีวิต ร่วมกับเอกสารทางราชการ ที่มีรูปถ่ายและข้อมูลของผู้เสียชีวิตระบุไว้เป็นที่เรียบร้อย ร่วมกับการตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ ได้แก่ การตรวจลายพิมพ์นิ้วมือ การตรวจทางทันตกรรม และการตรวจสารพันธุกรรม ส่งผลให้การระบุยืนยันอัตลักษณ์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: เรือรบหลวงสุโขทัย, เรืออัปปาง, พิสูจน์เอกลักษณ์บุคคล, ช่างภาพนิติวิทยาศาสตร์, ภาพถ่ายสัณฐานวิทยาของใบหน้า

Abstract

The Royal Thai Navy's HTMS Sukhothai shipwreck in the Gulf of Thailand in Prachuap Khiri Khan, in December 2022, has caused many sailors and officers missed. Verification of the personal identity of the deceased, the Royal Thai Police established a frontline operation center, the Institute of Forensic Medicine, and the police hospital organized a team, including medical photographers became an integral part of the identification operation. The photographs from the identification operation were used for forensic identification. All 24 individuals were successfully identified, but 5 people still remain missing. Medical photographers took a crucial part with their photographs of deceased individuals using forensic methods for personal identity verification. These images capture facial morphology details, including a frontal view, a side profile showing ear shape, half-body shots, two-sided full-body images, and the back of the deceased body. The documentation encompasses palms, soles of the feet, wounds, personal features, oral cavity, special dentistry, pictures of dental fillings and orthodontics, external defects, tattoos, scars, moles, birthmarks, signs of disability, uniform with a name on it, and jewelry items. Additionally, documents attached to the deceased person are crucial for aiding in the identification process. All deceased were identified and returned to their families by confirming their identities from relatives or acquaintances of the deceased, together with official documents containing photographs and information of the deceased. Life is specified, such as ID card, driver's license, passport, together with scientific verification such as fingerprint test involving dental examination and genetic testing. All whole mentioned aspects have proofed the effectiveness of the forensic identification.

Keywords: Royal Thai Navy's HTMS Sukhothai, Shipwreck, Personal Identification, Forensic Photographers, Facial morphology photographs

บทนำ

เรือหลวงสุโขทัย เป็นเรือรบหลัก 1 ใน 5 ลำ ของกองทัพเรือ ที่มีความสามารถในการรบ 3 มิติ คือ การรบผิวน้ำ ทางอากาศ และใต้น้ำ เป็นเรือรบประเภทคอร์เวต (corvette – คือเรือรบขนาดเล็ก ประมาณ 500-2,000 ตัน ต่างจากเรือฟริเกต [frigate] ที่มีขนาดใหญ่กว่า) ประจำอยู่ที่ทัพเรือภาคที่ 1 รับผิดชอบ อ่าวไทยตอนบน มีภารกิจหลัก ในการปราบเรือดำน้ำ การลาดตระเวนตรวจการณ์ การคุ้มกันกระบวนเรือ การสนับสนุนการยิงฝั่ง และภารกิจรอง สนับสนุนภารกิจกองทัพเรือ เรือหลวงสุโขทัย ขึ้นระวางประจำการ มาตั้งแต่วันที่ 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2530 ปฏิบัติการมากกว่า 35 ปีแล้ว (Fleet Navy 1, 2)

วันที่ 18 ธันวาคม พ.ศ. 2565 เรือหลวงสุโขทัย หมายเลขตัวเรือ FS-442 นำทหารเรือและเจ้าหน้าที่รวม 105 นาย ได้เดินทางจากฐานทัพเรือสัตหีบ จังหวัดชลบุรี มุ่งหน้าไปร่วมงานเทิดพระเกียรติพลเรือเอก พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอาภากรเกียรติวงศ์ กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ เนื่องในวันครบรอบ 142 ปี วันคล้ายวันประสูติ องค์พระบิดาของทหารเรือไทย ที่จัดขึ้น ณ ศาลเสด็จเตี่ย ตำบลหาดทรายรี อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร เกิดสถานการณ์กระทันหันไม่คาดคิด เมื่อรับแจ้งทางวิทยุจาก เรือหลวงสุโขทัยว่า เครื่องยนต์มีปัญหา 1 เครื่อง เหลือใช้งานได้ 1 เครื่อง เมื่อเครื่องยนต์เรือ ไม่สามารถใช้งานได้ ควบคุมเรือไม่ได้ และ พบปัญหาการเอียงของเรือ 60-70 องศา ในเวลา 23.30 น. เรือหลวงสุโขทัย เกิดล่มและจมลงก้นทะเลทั้งลำ ที่ระดับความลึกราว 40 เมตร เขตพื้นที่ อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ประเทศไทย ห่างจากฝั่งไปประมาณ 19 ไมล์ทะเล ส่วนลูกเรือทั้งหมด ต้องรักษาชีวิตตามคำสั่ง “สละเรือใหญ่” (Thairat, 2022)

เรือหลวงสุโขทัย อับปางห่างจากชายฝั่งอำเภอบางสะพาน ประมาณ 19 ไมล์ทะเล พร้อมลูกเรือ 105 คน ลูกเรือ 76 คน ได้รับการช่วยเหลือ กู้ศพผู้เสียชีวิตได้จำนวนศพ 24 ราย ขณะที่ลูกเรือ 5 คน ยังคงสูญหาย (Tarin, 2023) เกิดการบาดเจ็บและสูญเสียชีวิตจำนวนมาก ทุกภาคส่วนได้พยายาม เร่งดำเนินการค้นหาและช่วยเหลือกำลังพลอย่างเต็มกำลัง การบูรณาการความร่วมมือ ระหว่าง หน่วยงานในภาครัฐและเอกชนในการรับมือกับอุบัติเหตุเพื่อให้เกิดการปฏิบัติงานเป็นระบบโดยแต่ละหน่วยงานให้ความสำคัญและพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ และสร้างแนวทางปฏิบัติ ในการรับมือสถานการณ์เรือยมา สิ่งที่สำคัญที่สุดในการบริหารจัดการอุบัติเหตุ คือการดูแลรักษาผู้บาดเจ็บ และหยุดยั้งอุบัติเหตุให้เร็วที่สุด (Pongsakorn, 2023) ดังนั้น การกักกันหาผู้ประสบภัย ในการลาดตระเวน กองทัพเรือยังคงดำเนินการ เร่งค้นหาและช่วยเหลือกำลังพล กรณีเรือหลวงสุโขทัยอับปาง ในพื้นที่ลาดตระเวนตามแผน ประกอบด้วย เรือหลวงนเรศวร เรือหลวงตากสิน เรือหลวงกระบี่ เรือหลวงนราธิวาส เรือ ต.114 และ เรือ ต.270 รวมถึงเรืออากาศยาน กองทัพเรือ รวมถึงหน่วยงานต่าง ๆ ทั้ง กองทัพบก กองทัพอากาศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ หน่วยงานในศูนย์อำนวยการรักษาพื้นที่ของชาติทางทะเล หรือ ศรชล. รวมถึง หน่วยงานต่าง ๆ ของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดชุมพร ภาครัฐ ภาคเอกชน หน่วยงานท้องถิ่น มูลนิธิ เครือข่ายชาวประมง และสมาชิกไทยอาสาป้องกันชาติในทะเล ร่วมค้นหาในพื้นที่ตามแนวชายฝั่ง ในขณะที่พื้นที่ตามแนวชายฝั่ง ยังคงมีการจัดชุดลาดตระเวนทางเท้า ในบริเวณที่คาดว่า จะมีการพบผู้สูญหาย เพื่อดำเนินการเก็บกู้ร่างผู้เสียชีวิต หลังจากนั้น จึงเข้าสู่กระบวนการของการพิสูจน์ เอกหลักฐานบุคคล เพื่อยืนยันตัวบุคคล (Royal Thai Navy, 2022) จำนวนลูกเรือทั้งสิ้น 105 คน ลูกเรือ 76 คน ได้รับการช่วยเหลือ พบศพผู้เสียชีวิต 24 ราย ขณะที่ลูกเรือ 5 คน ยังคงสูญหาย อันเป็นผลจากเรือหลวงสุโขทัยอับปางลง

การพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคล

ในช่วง 70 ปีที่ผ่านมา มีภัยพิบัติรุนแรงเกิดขึ้นในประเทศไทยบ่อยครั้ง ซึ่งสร้างความสูญเสีย

ต่อชีวิตจำนวนมาก เช่น เหตุมหาวาตภัยแหลมตะลุมพุก พ.ศ.2505 มีผู้เสียชีวิตมากกว่า 911 ราย สูญหาย 142 ราย บาดเจ็บ 252 ราย ไร่ที่อยู่อาศัยนับหมื่นราย (Somdej, 2012) เหตุการณ์อุบัติเหตุเครื่องบินสายการบินเลาดาแอร์ตกที่ จ.สุพรรณบุรี วันที่ 26 พฤษภาคม พ.ศ.2534 เป็นเหตุให้คนเสียชีวิต ถึง 223 คน (Naval Medical Department, 2023) มหาอุทกภัย พ.ศ.2544 และเหตุการณ์สึนามิ พ.ศ.2547 จากเหตุการณ์ต่างๆที่ผ่านมาได้สร้างความสับสนในการปฏิบัติงาน การระบุตัวผู้เสียชีวิตจากภัยพิบัติ ครั้งใหญ่เป็นอย่างยิ่งเนื่องจากมีศพเป็นจำนวนมากที่ต้องการพิสูจน์ให้ได้อย่างรวดเร็ว ประกอบกับได้มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายหน่วย เพื่อให้การปฏิบัติงานในกรณีเกิดเหตุภัยพิบัติ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ จึงได้มีคำสั่งให้จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคลและการส่งกลับ สำนักงานตำรวจแห่งชาติขึ้น โดยใช้ชื่อย่อว่า ศปก.พอส.ตร. (Royal Thai Police, 2020) และสถาบันนิติเวชวิทยา โรงพยาบาลตำรวจ เป็นคณะกรรมการพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคลในกรณีภัยพิบัติ ซึ่งนับแต่ก่อตั้ง คณะกรรมการพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคลได้รับการประสานงานให้เข้าร่วมการฝึกเตรียมความพร้อมในการ พิสูจน์เอกลักษณ์บุคคลในกรณีภัยพิบัติทั้งในระดับชาติ และระดับนานาชาติ จนกระทั่งมีเหตุการณ์ เครื่องบินตกออกนอกรันเวย์ ของ สายการบิน วัน ทู โก ที่ จ.ภูเก็ต ในวันที่ 16 กันยายน พ.ศ.2550 เป็นเหตุให้มีคนเสียชีวิต 90 คน บาดเจ็บอีก 40 (Naval Medical Department, 2020) เหตุการณ์โศกนาฏกรรม เรือ 3 ลำ อับปางที่ภูเก็ต เมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม พ.ศ.2561 ได้คร่าชีวิตนักท่องเที่ยวชาวจีน 47 คน และมีผู้ประสบภัย 149 คน (Institute for Population and Social Research, 2019) สถาบันนิติเวชวิทยา โรงพยาบาลตำรวจได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติการพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคลในกรณีข้างต้น

ตามระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วย ประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ 10 การชันสูตรพลิกศพ บทที่ 3 การพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคลในกรณีภัยพิบัติ (Royal Thai Police, 2009) ในกรณีเกิดอุบัติเหตุภัยและภัยพิบัติที่มีผู้ตายเป็นจำนวนมาก กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคลจะดำเนินการโดย คณะกรรมการพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคลในกรณีภัยพิบัติ ซึ่งมีรองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติหรือผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติกำกับดูแลสำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจเป็นประธาน กรรมการ โดยกรรมการจะมีหน้าที่โดยสรุปดังนี้ กรรมการจากสถาบันนิติเวชวิทยา ทำการตรวจศพ ตรวจทางทันตกรรม และเก็บตัวอย่างสารพันธุกรรม กรรมการจากสำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ ตรวจสถานที่เกิดเหตุ รวบรวมหลักฐานในที่เกิดเหตุ และตรวจสอบวัตถุพยาน กรรมการจากกลุ่มงานพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคลและศูนย์พิสูจน์หลักฐาน 7 กลุ่มงานพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคล สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ มีหน้าที่ประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผู้สูญหายและศพ (Pongsakorn, 2023)

ภารกิจพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคลกรณีวินาศภัย (Disaster Victim Identification)

Disaster Victim Identification (DVI) เป็นภารกิจหนึ่งของตำรวจสากล (INTERPOL) โดยตำรวจสากล (INTERPOL) เป็นองค์กรเครือข่ายตำรวจ ที่มีสมาชิก 196 ประเทศทั่วโลก ตำรวจสากล

(INTERPOL) ทำงานร่วมกับสำนักเลขาธิการทั่วไปผ่านเครือข่ายการสื่อสารของตำรวจระดับโลก เพื่อช่วยสืบสวนและแบ่งปันข้อมูลอาชญากรรมหรืออาชญากร งานข่าวกรอง โดยแลกเปลี่ยนข้อมูล ระหว่างสำนักงานกลางแห่งชาติ (National Central Bureau: NCB)

ภารกิจ Disaster Victim Identification (DVI) ของตำรวจสากล (INTERPOL) ได้รับการสนับสนุน จากคณะทำงานซึ่งประกอบ ด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านนิติเวชศาสตร์ และตำรวจนานาชาติที่ประสานงานกันทางด้านการตรวจพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคล โดยประเทศสมาชิก สามารถประสานงาน DVI ของ ตำรวจสากล (INTERPOL) ได้ภายหลังเกิดภัยพิบัติ รวมถึง การประสานกับองค์กรระหว่างประเทศหรือระหว่างรัฐบาลอื่น ๆ มีการกำหนดมาตรฐาน ของคณะทำงาน มีการเผยแพร่คู่มือ การตรวจพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคล เป็นมาตรฐานเฉพาะที่ได้รับการยอมรับทั่วโลก และมีการอัปเดตทุก ๆ ห้าปีในด้านการตรวจพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคล เมื่อเกิดเหตุการณ์ภัยพิบัติ ตามคำขอจากประเทศสมาชิก จะมีการจัดผู้เชี่ยวชาญ เพื่อช่วยเหลือหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมาย ระดับชาติในการดำเนินงานกับ DVI หลังจากเกิดภัยพิบัติ การตอบสนอง ต่อเหตุการณ์ จากภัยพิบัติประเภทต่าง ๆ ภายในประเทศไทย และการร่วมดำเนินการของตำรวจสากล (INTERPOL) ได้แก่

ภัยพิบัติที่มนุษย์สร้างขึ้น อาทิ เหตุการณ์โศกนาฏกรรม เรือ 3 ลำ อับปางที่จังหวัดภูเก็ต ประเทศไทย เมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม พ.ศ.2561 ได้คร่าชีวิตนักท่องเที่ยวชาวจีน 47 คน และมีผู้ประสบภัย 149 คน (Institute for Population and Social Research, 2019) (ดำเนินการตามรูปแบบ การตรวจพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคลของ DVI)

การโจมตีของผู้ก่อการร้าย อาทิ อัลกออิดะห์ ญิฮาด เจไอ และขบวนการก่อการร้ายภาคใต้ ขบวนการก่อการร้ายในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย ยังคงก่อเหตุจนปัจจุบัน (Asawin, 2005) (ดำเนินการตามรูปแบบการตรวจพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคลของ DVI)

ภัยพิบัติทางธรรมชาติ อาทิ สึนามิในเอเชีย พ.ศ.2547 ผู้เชี่ยวชาญมากกว่า 2,000 คน จาก 31 ประเทศ มีส่วนร่วมในกระบวนการตรวจพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคล ในประเทศไทยสามารถยืนยันบุคคลได้กว่า 5,000 ราย ภายใต้การร่วมดำเนินการของตำรวจสากล (INTERPOL) (Interpol, 2023)

ประเทศไทย เข้าเป็นสมาชิกขององค์การตำรวจสากลเมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ.2494 มีกองการต่างประเทศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นสำนักงานกลางแห่งชาติของประเทศไทย ทำหน้าที่ในการประสานงานเลขาธิการองค์การตำรวจสากล ประสานกับสำนักงานกลางแห่งชาติ ของประเทศสมาชิก และประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ภายในประเทศไทย (National Assembly Library of Thailand, 2022) ดำเนินการโดย องค์การตำรวจอาชญากรรมระหว่างประเทศ โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศรักษาการ ตามพระราชบัญญัติคุ้มครอง การดำเนินงาน ของสำนักงานตำรวจสากลสำหรับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ณ กรุงเทพมหานคร พ.ศ.2534

(Ministry of Foreign Affairs, 2012)

Disaster Victim Identification (DVI) ในประเทศไทย ดำเนินการโดยกลุ่มงานตรวจพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคล สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นผู้ประสานงาน กับหน่วยงานที่มีผู้เชี่ยวชาญทุกสาขา ที่เกี่ยวข้องในกรณีภัยพิบัติ ด้านตรวจพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคล ตามมาตรฐานของ INTERPOL (Interpol, 2018) เพื่อการตรวจยืนยันระบุตัวบุคคล ตามมาตรฐานสากล

ขั้นตอนของกระบวนการ Disaster Victim Identification (DVI) ได้รับการยอมรับในระดับสากล และได้มีการปรับปรุงและพัฒนาเป็นระยะเวลาหลายปี ได้รับการทดสอบ ในภัยพิบัติขนาดใหญ่ ในหลายภูมิภาคทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทย และได้รับการพิสูจน์ว่า เป็นวิธีการที่เชื่อถือได้ โดยข้อมูลศพผู้เสียชีวิต ในรูปแบบของ Postmortem (PM) สามารถจับคู่กับข้อมูลบุคคลที่สูญหายได้ Antemortem (AM) เป้าหมายของกระบวนการจับคู่นี้ คือเพื่อระบุเอกลักษณ์บุคคลผ่านการวิเคราะห์ข้อมูล ของกระบวนการ DVI อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

กระบวนการ Disaster Victim Identification (DVI) มีดังนี้

ระยะที่ 1 ที่เกิดเหตุ (การประมวลผลศพผู้เสียชีวิตและทรัพย์สิน ณ จุดภัยพิบัติ)

ระยะที่ 2 PM (การตรวจศพผู้เสียชีวิตโดยละเอียด)

ระยะที่ 3 AM (รวบรวมข้อมูลบุคคลสูญหายจากแหล่งต่าง ๆ)

ระยะที่ 4 การกระทบยอด (จับคู่ข้อมูล PM และ AM)

ระยะที่ 5 การทบทวนการดำเนินการและการเตรียมการ

ผู้เชี่ยวชาญ (Specialists)

สิ่งสำคัญในกระบวนการตรวจพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคลตาม Disaster Victim Identification (DVI) คือการมีส่วนร่วมของผู้เชี่ยวชาญที่ผ่านการฝึกอบรมและมีประสบการณ์ ซึ่งมาจากหลากหลายสาขาวิชา ตามความจำเป็นจากประเทศสมาชิก เพื่อปฏิบัติงานร่วมกัน กับที่เกี่ยวข้องตามข้อกำหนด ของแต่ละประเทศ หรือเขตอำนาจศาลที่อาจแตกต่างกัน ผู้เชี่ยวชาญจึงจำเป็นต้องผ่านการฝึกอบรม และมีประสบการณ์ในระดับนานาชาติ ซึ่งมาจากหลากหลายสาขาวิชา อาทิ อาชีพ แพทย์นิติเวช (Forensic Pathologists) (Yves, 2012) นิติทันตแพทย์ (Forensic Odontologists) (B. Kolude, 2010) (Mahesh, 2022) ผู้เชี่ยวชาญด้านลายพิมพ์นิ้วมือ (Fingerprint Experts, Friction Ridge Experts) (Marco, 2022) นักนิติพันธุศาสตร์ (Forensic Biologists, Geneticists) (Manuel, 2023) (M. Prinz, 2007) นักนิติมานุษยวิทยา (Forensic Anthropologists) (Hans, 2018) นอกเหนือจากสาขาวิชา ที่สำคัญเหล่านี้แล้วยังมีส่วนอื่น ๆ อีกมากมายที่อาจมีส่วนร่วม ในการสนับสนุนกระบวนการ DVI ได้แก่ ช่างภาพนิติวิทยาศาสตร์ (Forensic Photographers) (Georgios, 2022) นักรังสีวิทยา (Radiologists) (R. Eldar, 1987) ทีมผู้สัมภาษณ์ (Interview Teams) ผู้จัดการทรัพย์สิน (Property managers) การบันทึกเหตุการณ์และข้อมูลผู้เสียชีวิต (Scene and Post-Mortem recorders) ทีมประกันคุณภาพ (ข้อมูลและข้อมูลการควบคุมคุณภาพ) (Quality Assurance Teams, quality control information and data)

การรวบรวมหลักฐานและการจัดการ (Evidence collection and management Teams) การจัดการเก็บรักษาศพ (Mortuary managers) พนักงานสอบสวน (Investigators) เจ้าหน้าที่ด้านขนส่ง (Logistics Officers) เจ้าหน้าที่ประสานงาน (Liaison Officers) เจ้าหน้าที่บุคคลสูญหาย (Missing Persons Officers) ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology Specialists) ตัวแทนที่รับผิดชอบในการจัดการและตรวจสอบบันทึก (Agents responsible for the administration and monitoring of records) (Interpol, 2018) รวมไปถึงบทบาทของสื่อกรณีอุบัติเหตุ (Ranjan, 2021) และคณะผู้เชี่ยวชาญ มีอำนาจตัดสินใจร่วมกัน ในการลงมติเพื่อยืนยันตัวบุคคลในการตรวจพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคล ตามหลักการพื้นฐาน โดยใช้มาตรฐาน คุณภาพสูงสุด ที่เป็นไปได้ ตามสถานการณ์ ปฏิบัติต่อศพผู้เสียชีวิตอย่างให้เกียรติ และด้วยความเคารพ

ขั้นตอนการตรวจพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคล

ขั้นตอนการตรวจพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคลได้อ้างอิงแนวทางในการทำงานจากองค์กรตำรวจสากล (INTERPOL) ซึ่งเป็นต้นแบบในกระบวนการงานด้านพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคลระดับสากล (Ministry of Public Health, 2021) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนดังนี้

1. การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุและเก็บกู้ศพ (Scene examination)
2. รวบรวมข้อมูลหลังการเสียชีวิต (Post-mortem or PM data)
 - 2.1) ลายพิมพ์นิ้วมือ (Fingerprints)
 - 2.2) ข้อมูลทางทันตกรรม: นิติทันตแพทย์ (Odontology : dental examination)
 - 2.3) การตรวจสอบสารพันธุกรรม (DNA profiling)
 - 2.4) ข้อมูลทางกายภาพอื่น ๆ (Physical indications) รอยสัก แผลเป็น ซึ่งมีลักษณะที่จำเพาะของแต่ละบุคคล อุปกรณ์ทางการแพทย์ที่อยู่ภายในร่างกาย (Surgical implants)
3. รวบรวมข้อมูลก่อนการเสียชีวิตของผู้สูญหาย (Ante-mortem or AM data)
4. ทำการเปรียบเทียบข้อมูลก่อนการเสียชีวิตและหลังการเสียชีวิตเพื่อระบุตัวบุคคล (Reconciliation) (Interpol, 2018)

ช่างภาพนิติวิทยาศาสตร์ (Forensic Photographers)

การใช้ช่างภาพนิติวิทยาศาสตร์ในการถ่ายภาพลักษณะสัณฐานวิทยาของใบหน้าและรูปภาพลักษณะเฉพาะ ตามหลักกายวิภาคศาสตร์และมหากายวิภาคศาสตร์ เพื่อช่วยในการระบุผู้เสียชีวิตจากภัยพิบัติครั้งใหญ่มีบทบาทอย่างต่อเนื่อง หลักการทั่วไปของการถ่ายภาพซากมนุษย์อ้างอิงแนวทางในการทำงานจากองค์กรตำรวจสากล (INTERPOL - Disaster Victim Identification Guide) ดังนี้

- 1) ซากศพของทุกคนควรถ่ายรูป (ถ่ายรูปให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้)

- 2) แต่ละภาพควรมีหมายเลข PM และถ้าเป็นไปได้ควรมีมาตราส่วนการอ้างอิง (เช่นรอยสักรอยแผลเป็นออฟเฟกต์เล็ก ๆ)
- 3) ควรถ่ายภาพวัตถุให้ครอบคลุมทั้งภาพ
- 4) ควรถ่ายภาพผู้เสียชีวิตทั้งสวมเสื้อผ้าและไม่สวมเสื้อผ้า

รูปภาพนิติวิทยาศาสตร์ที่ใช้ระบุตัวบุคคล ควรประกอบด้วย

- 1) เครื่องหมายฉลากและหมายเลขทั้งหมดบนถุงศพ
- 2) ภาพถ่ายเต็มตัวของผู้เสียชีวิต/ซากศพมนุษย์
- 3) ภาพถ่าย 2 ภาพ แสดงให้เห็นลำตัวท่อนบนและท่อนล่างตามลำดับ
- 4) มุมมองด้านหน้าตรง รูปแบบของศีรษะ (แนวตั้ง)
- 5) มุมมองเหนือศีรษะถ่ายที่ 90 องศากับร่างกาย (ด้านข้างทั้งสองข้าง)/ซากศพมนุษย์
- 6) รูปภาพที่มีลักษณะเฉพาะทั้งหมด เช่น รอยแผลเป็น รอยสัก ความพิการ การเจาะ และอื่นๆ
- 7) เสื้อผ้าและของใช้ส่วนตัวทั้งหมด โดยเริ่มแรกในสถานที่ จากนั้นทำความสะอาด และถ่ายภาพด้วยเลนส์มาโครสโคปิก ด้านหน้า พื้นหลังที่ไม่สะท้อนแสง เพื่อแสดงรายละเอียด เช่น จารึก/แกะสลักบนแหวน นาฬิกาข้อมือ ฯลฯ
- 8) คุณลักษณะส่วนบุคคลทั้งหมด เช่น ฉลากเสื้อผ้าและหมายเลขบัตรเครดิต
- 9) มุมมองของฟัน: มุมมองด้านหน้าโดยที่ฟันปิดและริมฝีปากปิด กรามบนแสดงการกัด/เคี้ยวขอบของฟัน กรามล่างแสดงการกัด/เคี้ยวขอบของฟัน และมุมมองด้านข้างซ้ายและขวาโดยปิดฟันและหุบริมฝีปาก ควรปรึกษาทันตแพทย์เกี่ยวกับภาพถ่ายทันตกรรมเฉพาะที่จำเป็น เช่น ภาพถ่ายระยะใกล้ของการรักษาทางทันตกรรมเฉพาะทาง หรือการค้นพบที่ผิดปกติซึ่งมีประโยชน์สำหรับวัตถุประสงค์ในการระบุตัวตน
- 10) หากร่างกายมีสภาพเป็นโครงกระดูก ควรถ่ายภาพมุมมองของกะโหลกศีรษะจากทุกทิศทางและโดยรวมของโครงกระดูกด้วย นอกจากนี้ ควรปรึกษานักมานุษยวิทยาเกี่ยวกับรูปถ่ายเฉพาะที่จำเป็นสำหรับการระบุตัวตน เช่น ภาพระยะใกล้ของอาการแสดงบริเวณหัวหน้า และการบาดเจ็บก่อนขั้นสุดรพพลิกศพ เป็นต้น
- 11) ถ่ายภาพรอยโรคเฉพาะและความผิดปกติที่นักพยาธิวิทยาทางนิติวิทยาศาสตร์ ต้องการ ภาพถ่ายซากศพมนุษย์ทั้งหมดจะถูกจัดเก็บไว้ในสื่อถาวร (CD) ซึ่งมีหมายเลข PM จากศพนั้นติดป้ายกำกับ และจัดเก็บไว้ในไฟล์ PM รูปถ่ายเหล่านี้ควรได้รับการสำรองไว้ในพื้นที่เก็บข้อมูลดิจิทัลที่ปลอดภัยและเชื่อถือได้ (เช่น ฮาร์ดไดรฟ์ภายนอก เซิร์ฟเวอร์ หรือเทปเท่า) (Interpol, 2014)

ภารกิจตรวจพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคลต่อกรณีเรือหลวงสุโขทัยอัปปางกลางทะเล

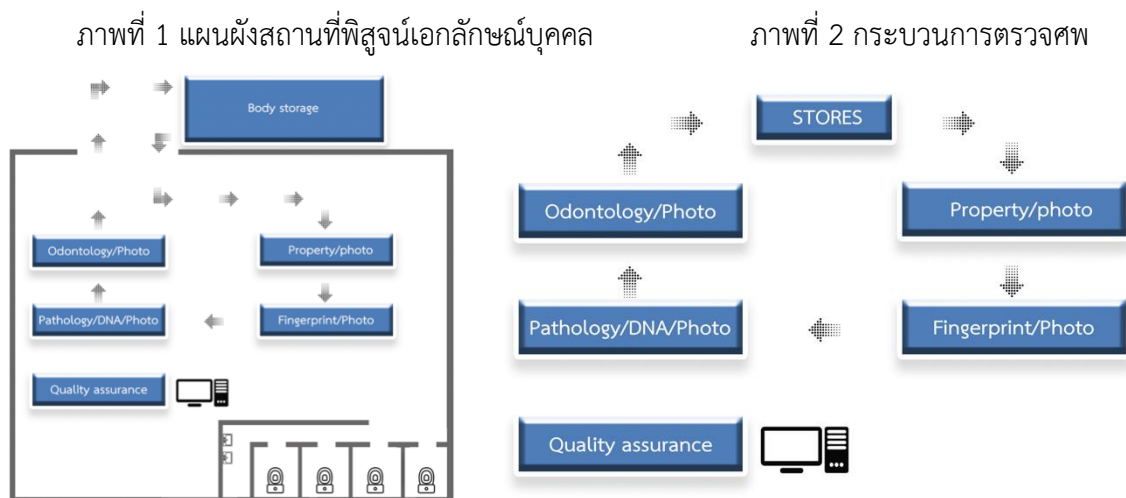
การรับมือกับอุบัติเหตุเรือหลวงสุโขทัยอัปปางกลางทะเล สิ่งที่สำคัญคือ ข้อกำหนดทางจริยธรรม ศีลธรรม และกฎหมายในการระบุเอกลักษณ์บุคคลของผู้เสียชีวิต การจัดการด้านบุคลากรที่ผ่านการฝึกอบรมเฉพาะด้าน รวมถึงนักวิทยาศาสตร์ที่มีความเชี่ยวชาญ ได้แก่ แพทย์นิติเวช นิติทันตแพทย์ นักนิติพันธุศาสตร์ ช่างภาพนิติวิทยาศาสตร์ ผู้ช่วยแพทย์นิติเวช ผู้ช่วยนิติทันตแพทย์ และเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้เกี่ยวข้อง ปฏิบัติตามมาตรฐานสากล โดยดำเนินการตามแนวทางในการทำงานจากองค์กรตำรวจสากล Interpol - Disaster Victim Identification Guide

สถาบันนิติเวชวิทยา โรงพยาบาลตำรวจ มีแผนเตรียมความพร้อมด้านพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคล จัดทีมผู้เชี่ยวชาญการพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคล ประกอบด้วย แพทย์นิติเวช นิติทันตแพทย์ นักนิติพันธุศาสตร์ ช่างภาพนิติวิทยาศาสตร์ ผู้ช่วยแพทย์นิติเวช ผู้ช่วยนิติทันตแพทย์ และเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้เกี่ยวข้อง ได้ออกปฏิบัติการทันทีเมื่อได้รับคำสั่งจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

จากการทำงานในฐานะช่างภาพนิติวิทยาศาสตร์ ที่ได้รับมอบหมายให้ลงไปปฏิบัติหน้าที่ ณ พื้นที่เก็บศพภาคเอกชน มูลนิธิสว่างราษฎร์ศรัทธาธรรมสถาน อ.บางสะพาน จ.ประจวบคีรีขันธ์ ประเทศไทย พบว่า ได้ใช้พื้นที่เก็บศพภาคเอกชน มูลนิธิสว่างราษฎร์ศรัทธาธรรมสถาน อ.บางสะพาน จ.ประจวบคีรีขันธ์ ได้รับการประสานงานเป็นอย่างดีจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการสนับสนุนทีมผู้เชี่ยวชาญในพื้นที่ สิ่งอำนวยความสะดวก โดยคำนึงถึงความต้องการด้านประสิทธิภาพ ความเป็นส่วนบุคคล ความปลอดภัย ระหว่างการปฏิบัติงาน ที่เก็บศพรักษาอุณหภูมิ การจัดเตรียมสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับกระบวนการตรวจพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคลของศพผู้เสียชีวิต เป็นไปอย่างรวดเร็วภายในระยะเวลาสองชั่วโมง เพื่อพร้อมสำหรับศพผู้เสียชีวิตการเข้าสู่กระบวนการตรวจพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคล

กระบวนการตรวจพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคล

กระบวนการตรวจพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคล ในปฏิบัติการครั้งนี้ ดำเนินการตาม Interpol Disaster Victim Identification guide (Interpol, 2018) โดยมีลำดับสถานีให้เหมาะกับพื้นที่ที่ใช้งานจริงตามมติ คณะกรรมการตรวจพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคล โดยปรับให้เหมาะสมกับสถานที่ และความสะดวกต่อการดำเนินงาน มีการกำหนดเขต จำกัดสิทธิ์การเข้าถึงในแต่ละพื้นที่ในสามชั้น การป้องกันด้านความปลอดภัยต่อการลักทรัพย์ในศพ ด้านสื่อสารมวลชนที่ล่อล้าในพื้นที่ การรักษาสถานที่ตรวจพิสูจน์ อาทิ การปูพื้นด้วยพลาสติก จัดเตรียมโต๊ะ คอมพิวเตอร์ ระบบอินเทอร์เน็ตไร้สาย ระบบไฟฟ้า แสงสว่าง ระบบน้ำ อากาศ ความสะดวกในด้านสุขอนามัย และสิ่งอำนวยความสะดวกในห้องเก็บศพเท่าที่จำเป็น

ภาพที่ 1 แสดงแผนผังสถานที่พิสูจน์เอกลักษณ์บุคคล โดยดำเนินการตามขั้นตอนในแต่ละสถานี ส่วนภาพที่ 2 แสดงขั้นตอนการลงทะเบียนศพในส่วนแรกรับ (Body storage) และส่งต่อไปยังสถานีที่ 1-4 ตามลำดับ

สถานีที่ 1 ส่วนทรัพย์สิน/ถ่ายภาพ (Property/photos) เจ้าหน้าที่ทำการบันทึกทรัพย์สินของผู้เสียชีวิตลงใน PM-Form (Interpol, 2023) แสดงใบหน้าตรง ด้านข้างทั้งสองข้าง ครึ่งตัว เต็มตัว เสื้อผ้า รองเท้า เครื่องประดับ และทรัพย์สินที่ติดมากับผู้เสียชีวิตอย่างละเอียด เจ้าหน้าที่ทำการเก็บรวบรวม เสื้อผ้าและทรัพย์สินทั้งหมดถ่ายภาพรวมอีกครั้ง แล้วบรรจุหีบห่อตามห่วงโซ่วัตถุพยาน (chain of custody) เพื่อส่งมอบพนักงานสอบสวน นำ PM-Form หมายเลข PM และมาตราส่วนการอ้างอิง ใส่ถุงพลาสติกแนบไปกับศพในทุกขั้นตอน ตรวจสอบข้อมูล และเคลื่อนศพผู้เสียชีวิตไปยังสถานีที่ 2

สถานีที่ 2 ลายพิมพ์นิ้วมือ (Fingerprints) ผู้เชี่ยวชาญทำการพิมพ์ลายนิ้วมือศพ ถ่ายภาพรอยลายนิ้วมือ หรือฝ่ามือ หรือฝ่าเท้า โดยมีหมายเลข PM และมาตราส่วนการอ้างอิง ตรวจสอบข้อมูล และเคลื่อนศพผู้เสียชีวิตไปยังสถานีที่ 3

สถานีที่ 3 พยาธิวิทยาและชีววิทยา/ถ่ายภาพ (Pathology and DNA/photo) ผู้เชี่ยวชาญพยาธิวิทยาทำการตรวจสภาพศพผู้เสียชีวิต ลง PM-Form ทำการถ่ายภาพแสดงใบหน้าตรง (รวมถึงการได้มาซึ่ง กะโหลกศีรษะมนุษย์) ด้านข้างทั้งสองข้าง ตามแนว Frankfurt Horizontal (FH) (David, 2008) ถ่ายภาพ ครึ่งตัว เต็มตัวทั้งสองข้าง สภาพบาดแผลภายนอก รอยสัก แผลเป็น ความพิการ แผลเป็นเก่า ไฝ ปาน ร่องรอยการรักษาหรืออื่นๆ และผู้เชี่ยวชาญด้านชีววิทยาทำการเก็บตัวอย่างชีววัตถุ นำไปตรวจดีเอ็นเอ และถ่ายภาพชีววัตถุ ตรวจสอบข้อมูล และเคลื่อนศพผู้เสียชีวิตไปยังสถานีที่ 4

สถานีที่ 4 นิติทันตแพทย์ (Odontology/photo) ผู้เชี่ยวชาญทำการตรวจสภาพฟันศพผู้เสียชีวิต ลง PM-Form ชุดเดียวกัน จึงต้องมีการจัดการอย่างระมัดระวังในระหว่างการตรวจสภาพช่องปากและฟัน การถ่ายภาพรังสี (Russell, 2011) และถ่ายภาพทุกรายละเอียดในช่องปาก เช่นการอุดฟัน ร่องรอยการถอนฟัน (AM) การครอบฟัน การจัดฟัน วัสดุแปลกปลอมที่ฟันและในช่องปาก การเจาะลิ้น หลังจาก

ตรวจสอบคุณภาพแล้ว ก่อนเคลื่อนศพผู้เสียชีวิตไปยัง ที่เก็บศพรักษาอุณหภูมิ ให้นำ PM-Form หมายเลข PM และมาตราส่วนการอ้างอิง ใส่ถุงพลาสติกส่งกลับไปยังตัวแทนที่รับผิดชอบในการจัดการ

เมื่อร่างของผู้เสียชีวิตทยอยถูกลำเลียง สภาพใบยังหน้าเดิม ระยะเวลาผ่านไปสภาพศพมีการเปลี่ยนแปลง ในสภาพศพแรกเริ่ม จนเข้าสู่การเน่าสลายจนถึงใบหน้าเหลือเพียงกระดูกบางรายการไม่สามารถจดจำใบหน้าได้ ทำให้การพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคลต้องดำเนินไปอย่างถูกต้องและสามารถสอบกลับได้ในทุกขั้นตอนซึ่งอุปกรณ์ในการตรวจพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคลเฉพาะทางรวมทั้งกล้องถ่ายภาพ ผู้เชี่ยวชาญ และเจ้าหน้าที่เป็นผู้จัดทำมาเองโดยปฏิบัติงานอยู่ในห้องเก็บศพ (Mortuary)

ศูนย์ปฏิบัติการพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคล

การสนับสนุนด้านการบริการผู้ประสบภัยจากเรือหลวงสุโขทัย ตั้งอยู่ในพื้นที่เดียวกับห้องเก็บศพ (Mortuary) บริเวณส่วนหน้าที่มีการแบ่งพื้นที่อย่างชัดเจนในส่วนบริการ และส่วนปฏิบัติงาน ในการรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นทางการด้วยความพยายามของผู้เชี่ยวชาญประสานงานกับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง รวมถึงพนักงานสอบสวน ความสำเร็จจากการได้มาของลายพิมพ์นิ้วมือจากศพนำมาใช้เปรียบเทียบกับข้อมูลเดิมของลูกเรือ และภาพถ่ายก่อนเสียชีวิตจากญาติผู้สูญหายเป็นปัจจัยสำคัญในการระบุเอกลักษณ์บุคคลเป็นอย่างสูง การได้รับข้อมูลทางทันตกรรม และการวิเคราะห์ภาพถ่ายรอยยิ้ม หรือเทคนิคการเปรียบเทียบภาพถ่ายเพื่อช่วยระบุจากศพของมนุษย์ที่ไม่รู้จัก (Rachel, 2010) ภาพถ่ายก่อนเสียชีวิตและภาพถ่ายผู้เสียชีวิตเป็นความสำคัญอย่างมากในการเปรียบเทียบทางสัณฐานวิทยาของใบหน้าการระบุตัวตนของศพผู้เสียชีวิต และยังเป็นกุญแจสู่ความสำเร็จในการวิเคราะห์รอยยิ้ม (การเรียงตัวของฟัน)

ฮาร์ดไดรฟ์ ถูกนำมาใช้เก็บข้อมูล เป็น 2 ชุด บนคอมพิวเตอร์และ ฮาร์ดดิสก์พกพา (External hard disk) เป็นที่เก็บข้อมูลหลัก และนำข้อมูลมาเปรียบเทียบความเข้ากันได้ โดยหมวดหมู่การจำแนกประเภทตามแต่ละศพ ตั้งแต่เริ่มแรกจึงมีประโยชน์สำหรับทั้งบันทึก AM และ PM (Interpol, 2014)

การเปรียบเทียบความเข้ากันได้ (Reconciliation) ข้อมูลผู้เสียชีวิตซึ่งได้จากตรวจร่าง ชิ้นส่วนและทรัพย์สินที่ถูกบันทึกรายละเอียดผู้เสียชีวิตไว้ในแบบ Post-mortem form (PM-Form) (Interpol, 2023) กับ ข้อมูลก่อนเสียชีวิตของผู้สูญหายที่ได้จากแหล่งข้อมูลอื่น ที่ได้มีการบันทึกไว้ในแบบ Anti-mortem form (AM-Form) ได้มีการประชุมคณะกรรมการตรวจพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคลและผู้เชี่ยวชาญ โดยมีผู้เชี่ยวชาญด้านนิติเวช ลายนิ้วมือ ทันตกรรม ดีเอ็นเอ และผู้ที่เกี่ยวข้อง ตอบคำถาม ชี้แจงการนำเสนอรายงาน การระบุผู้เสียชีวิต ภาพถ่ายได้เข้ามาเป็นส่วนสำคัญในกระบวนการตรวจพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคล

การเปรียบเทียบด้วยภาพถ่ายลักษณะสัณฐานวิทยาบนใบหน้า

ภาพถ่ายลักษณะสัณฐานวิทยาบนใบหน้า เป็นการถ่ายภาพโดยยึดตามหลักการของ Frankfort horizontal plan (David, 2008) แสดงใบหน้าตรง และด้านข้างของศพผู้เสียชีวิตรวมถึงกะโหลกศีรษะมนุษย์ เปรียบเทียบกับ ภาพถ่ายใบหน้าขณะยังมีชีวิต ซึ่งได้จากญาติผู้เสียชีวิต

- 1) ทำการวิเคราะห์รูปแบบใบหน้า (Face shape) ใบหน้ารูปหัวใจ (heart) รูปไข่ (oval) กลม (round) เพชร (diamond) สี่เหลี่ยมยาว (oblong) และสี่เหลี่ยม (square)
- 2) การเปรียบเทียบภาพถ่ายลักษณะการเรียงตัวของฟันจากศพผู้เสียชีวิต การยื่นของฟัน กับภาพใบหน้าที่มีฟันขณะยังมีชีวิต ซึ่งได้จากญาติผู้เสียชีวิต
- 3) ทำการเปรียบเทียบภาพถ่ายทางทันตกรรม โดยการนำภาพที่ได้จากศพผู้เสียชีวิตที่มีเครื่องมือทางทันตกรรมในช่องปาก (การจัดฟัน) ติดอยู่ ร่วมกับการยึดจับของเครื่องมือในช่องปากมาเปรียบเทียบใบหน้าขณะยังมีชีวิต ซึ่งได้จากญาติผู้เสียชีวิต ที่มีเครื่องมือทางทันตกรรมในช่องปาก (การจัดฟัน) โดยการเปรียบเทียบรูปแบบ ลักษณะ สี การเจาะยึดเครื่องมือในช่องปากจากภาพถ่าย
- 4) ในกรณีตรวจพบ วัสดุอุดฟัน เครื่องมือทางทันตกรรมในช่องปาก (การจัดฟัน) ในศพผู้เสียชีวิตนำภาพถ่ายมาตรวจสอบ สี และชนิดของวัสดุอุดฟัน เช่น วัสดุอุดแบบโลหะ (Amalgam) วัสดุสีเหมือนฟัน อาทิ Composite Resin, Glass ionomer Cement แล้วนำมาเปรียบเทียบกับประวัติทางทันตกรรมก่อนเสียชีวิต

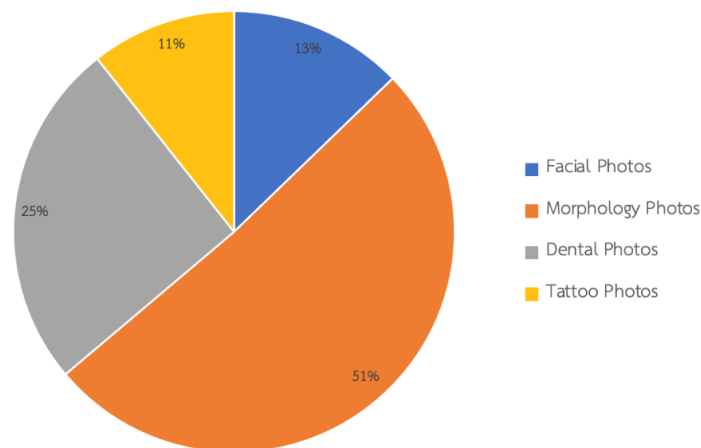
การลงมติเพื่อยืนยันตัวบุคคล เกิดความชัดเจนในการดำเนินการตามกระบวนการ DVI นั้นถูกต้อง มีประสิทธิภาพและส่งผลคืนศพผู้เสียชีวิตสู่ครอบครัวโดยเร็วที่สุดโดยคณะกรรมการพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคลและผู้เชี่ยวชาญ จากเหตุการณ์เรือหลวงสุโขทัยอับปางลงกลางทะเลอ่าวไทยในเขตพื้นที่ อ.บางสะพาน จ. ประจวบคีรีขันธ์ โดยศพผู้เสียชีวิต 24 ราย ในจำนวนนี้สามารถระบุชื่อได้ทั้งหมด คิดเป็น 100% คงเหลือผู้ที่ยังสูญหายจำนวน 5 ราย เสร็จสิ้นภายในสองสัปดาห์หลังเกิดอุบัติเหตุ

ผลการตรวจวิเคราะห์

การปฏิบัติการพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคล จากเหตุการณ์เรือหลวงสุโขทัยอับปางลงกลางทะเลอ่าวไทยในเขตพื้นที่ อ.บางสะพาน จ.ประจวบคีรีขันธ์ จากผู้เสียชีวิต 24 ราย สามารถใช้ภาพถ่ายลักษณะสัณฐานวิทยานบนใบหน้า ในการระบุตัวตนได้สำเร็จ ตามขั้นตอน DVI และส่งคืนศพผู้เสียชีวิตสู่ครอบครัว ร้อยเปอร์เซ็นต์ของการระบุตัวบุคคล ขึ้นอยู่กับการระบุตัวบุคคลด้วยวิธีเดียวหรือหลายวิธี คงเหลือผู้ที่ยังสูญหายจำนวน 5 ราย ที่ยังไม่พบศพ

เทคนิคที่ใช้ระบุตัวบุคคลต่อกรณีเรือหลวงอับปาง

1. สัณฐานวิทยานบนใบหน้าและลักษณะทางกายภาพ (Methods of facial morphology and physical characteristics)

ภาพที่ 3. การระบุตัวบุคคลด้วยภาพถ่ายลักษณะสัณฐานวิทยานใบหน้าและลักษณะทางกายภาพ

จากผู้เสียชีวิต 24 ราย สามารถใช้ภาพถ่ายลักษณะสัณฐานวิทยานใบหน้า ในการระบุตัวตนได้สำเร็จ สามารถจำแนกประสิทธิภาพการตรวจวิเคราะห์ได้ดังนี้

13% ของการระบุตัวบุคคลด้วยภาพถ่ายลักษณะสัณฐานวิทยานใบหน้า (Facial Photos)

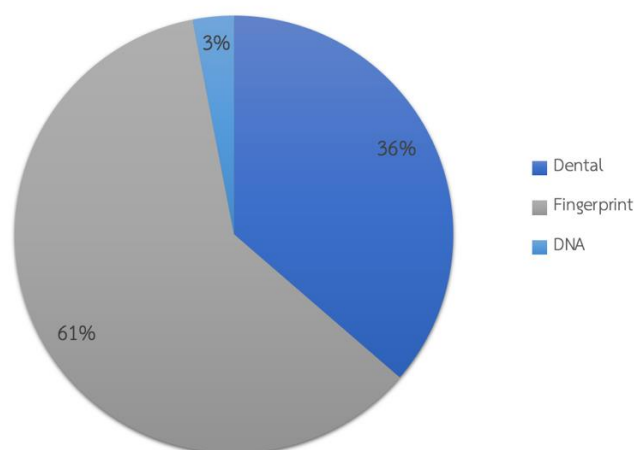
51% ของการระบุตัวบุคคลด้วยภาพถ่ายลักษณะสัณฐานวิทยา (Morphology Photos)

25% ของการระบุตัวบุคคลด้วยภาพถ่ายทางทันตกรรม (Dental Photos)

11% ของการระบุตัวบุคคลด้วยภาพถ่ายลักษณะสัณฐานวิทยานใบหน้า (Tattoo Photos)

อย่างไรก็ตามศพผู้เสียชีวิตจะต้องได้รับการยืนยันตัวบุคคลด้วยวิธีทางวิทยาศาสตร์ต่อไป

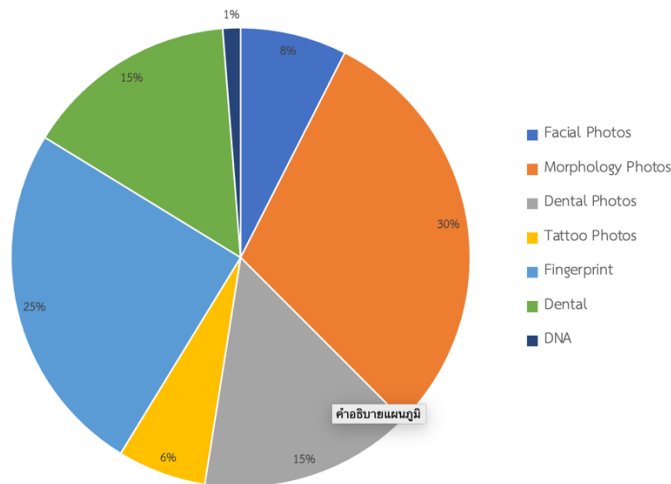
2. การระบุตัวบุคคลด้วยวิธีทางวิทยาศาสตร์ (Scientific identification)

ภาพที่ 4. การระบุตัวบุคคลด้วยวิธีทางวิทยาศาสตร์จากศพผู้เสียชีวิตจำนวน 24 ราย

การระบุตัวบุคคลด้วยวิธีทางวิทยาศาสตร์ เป็นวิธีที่ใช้ยืนยันตัวบุคคลได้รับการยอมรับโดยสากล โดยศพผู้เสียชีวิต 24 ราย ได้ทำการระบุตัวบุคคลโดยการพิมพ์ลายนิ้วมือ (Fingerprint) 6% ระบุตัวบุคคลโดยการทางทันตกรรม (Dental) 36% และระบุตัวบุคคลโดยการทางสารพันธุกรรม (DNA) 3%

3. วิธีผสมผสาน (Mixed methods)

ภาพที่ 5. ระบุตัวบุคคลด้วยวิธีทางวิทยาศาสตร์ร่วมกับภาพถ่ายลักษณะสัณฐานวิทยานิยามบนใบหน้าและลักษณะทางกายภาพ

การระบุตัวบุคคลด้วยวิธีทางวิทยาศาสตร์ร่วมกับภาพถ่ายลักษณะสัณฐานวิทยานิยามบนใบหน้าและลักษณะทางกายภาพ (Individuals are identified scientifically using photographs of facial morphology and physical characteristics) ผลการศึกษาพบว่า ร้อยละ 30 ของการระบุตัวบุคคลด้วยภาพถ่ายลักษณะสัณฐานวิทยา ทางกายภาพภายนอก (Morphology Photos) 15% ของการระบุตัวบุคคลด้วยการระบุทางทันตกรรมและภาพถ่ายทางทันตกรรม (Dental and Dental photos) 8% ของการระบุตัวบุคคลด้วยภาพถ่ายลักษณะสัณฐานวิทยานิยามบนใบหน้า (Facial Photos) 6% การระบุตัวบุคคลด้วยภาพถ่ายรอยสัก (Tattoo photos) และ 1% ของการระบุตัวบุคคลด้วยการตรวจสอบสารพันธุกรรม (DNA)

จากการพิสูจน์ตัวบุคคลในเหตุการณ์เรือหลวงสุโขทัยอับปางกลางทะเล แสดงให้เห็นว่าการระบุตัวบุคคลด้วยภาพถ่ายลักษณะสัณฐานวิทยานิยามบนใบหน้า และการระบุตัวบุคคลด้วยภาพถ่ายลักษณะสัณฐานวิทยานิยาม ยังคงเป็นส่วนที่สำคัญในการพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคล หากสภาพศพผู้เสียชีวิตยังคงสภาพ สมาชิกในครอบครัวญาติ ตลอดจนผู้ใกล้ชิด สามารถระบุลักษณะสัณฐานวิทยานิยามบนใบหน้าและการระบุตัวบุคคลด้วยภาพถ่ายลักษณะสัณฐานวิทยานิยามด้วยการจดจำ และเจ้าหน้าที่ที่สามารถช่วยเปรียบเทียบภาพถ่ายเพียงใบเดียวก่อนเสียชีวิตกับภาพถ่ายหลังชีวิตได้อย่างแม่นยำ

จากเหตุการณ์เรือหลวงสุโขทัยอัปปางกลางทะเล จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์ ประเทศไทย ช่างภาพ นิตินิตวิทยาศาสตร์ 2 คน รวมถึง ช่างภาพนิตินิตวิทยาศาสตร์ในพื้นที่ 1 คน มีส่วนร่วมในปฏิบัติการพิสูจน์ เอกลักษณะบุคคล ปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ นอกจากช่างภาพนิตินิตวิทยาศาสตร์แล้ว ยังมีบุคลากร ทางการแพทย์ ในพื้นที่ ให้ความช่วยเหลือ (พยาบาล ผู้ช่วยพยาบาล) และผู้ช่วยทันตกรรม

บทวิเคราะห์และวิจารณ์

ความสำคัญของการระบุตัวด้วยภาพถ่ายทางลักษณะสัณฐานวิทยานบนใบหน้า จากการถ่ายภาพ ใบหน้าตรง ของศพผู้เสียชีวิต ทำการวิเคราะห์รูปแบบใบหน้า (Face shape) การถ่ายภาพใบหน้าที่ด้านข้าง ทั้งสองข้าง ร่วมกับการนำภาพถ่ายทางทันตกรรม เช่น ภาพถ่ายเครื่องมือทันตกรรมในช่องปาก ภาพถ่าย การเรียงตัวของฟัน นำมาเปรียบเทียบกับภาพถ่ายใบหน้าผู้สูญหาย ภาพถ่ายรอยยิ้มที่เห็นการเรียงตัวของ ฟัน เป็นภาพถ่ายที่ได้จากญาติผู้สูญหาย รวมถึง การนำภาพถ่ายภาพรอยสัก แผลเป็น ความพิการ ฝ้า ปาน ประวัติการทำศัลยกรรม รักษาทางการแพทย์หรืออื่น ๆ ภาพถ่ายเสื้อ กางเกง เครื่องประดับต่าง ๆ ของ ผู้เสียชีวิต มาเป็นข้อมูล ในการยืนยันตัวบุคคลได้อย่างประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ร่วมกับการยืนยันด้วยวิธี ทางวิทยาศาสตร์ อาทิ รอยพิมพ์นิ้วมือ ประวัติทางทันตกรรม สารพันธุกรรม อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลาย วิธี ทำให้สามารถระบุตัวตนได้สำเร็จ

ด้วยวิธีการเปรียบเทียบระหว่างภาพถ่ายใบหน้าที่ก่อนเสียชีวิต กับภาพถ่ายใบหน้าที่หลังเสียชีวิตนี้ ใน การระบุตัวบุคคลด้วยภาพถ่ายทางลักษณะสัณฐานวิทยานบนใบหน้า จึงมีความรวดเร็ว และยังพบว่า การ เน่าสลายบริเวณใบหน้าหรือใบหน้าที่ถูกทำลายด้วยสาเหตุบางประการ อาจเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อ การระบุตัวบุคคลด้วยภาพถ่ายทางลักษณะสัณฐานวิทยานบนใบหน้า หากศพผู้เสียชีวิตมีอัตราการเน่า สลายสูง มีการเปลี่ยนแปลงของสภาพใบหน้าที่อย่างมาก หรือส่วนของใบหน้าที่มีการเน่าสลายจนเหลือเพียง กะโหลกศีรษะ ปัจจัยเหล่านี้อาจส่งผลกระทบต่อ การระบุตัวด้วยภาพถ่ายทางลักษณะสัณฐานวิทยานบน ใบหน้าเป็นอย่างมาก

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

การระบุตัวตนของซากศพมนุษย์ด้วยภาพถ่ายลักษณะสัณฐานวิทยานบนใบหน้าเป็นวิธีการหนึ่งที่มี ความรวดเร็ว หากสภาพศพผู้เสียชีวิตยังอยู่คงสภาพยังสามารถจดจำได้ จากบุคคลในครอบครัว ญาติ เพื่อน สนิท คนใกล้ชิด หากแต่สภาพศพผู้เสียชีวิตมีการเปลี่ยนแปลง เน่าสลายไปมาก การระบุตัวตนของซากศพ มนุษย์ด้วยภาพถ่ายลักษณะสัณฐานวิทยานบนใบหน้า ไม่สามารถใช้ในการระบุตัวบุคคลได้

อย่างไรก็ตาม การระบุตัวตนของซากศพมนุษย์ด้วยภาพถ่ายลักษณะสัณฐานวิทยานบนใบหน้าถือเป็นวิธีการที่ช่วยคัดกรอง ในการค้นตัวบุคคลจากภาพถ่าย จำเป็นต้องมีการคัดค้านนวัตกรรมที่ตอบสนองใน เรื่องเหล่านี้ด้วยการเปรียบเทียบภาพถ่ายใบหน้าที่บุคคลก่อนเสียชีวิตกับกับภาพถ่ายหลังเสียชีวิตเพื่อยืนยัน ตัวตนของบุคคล เช่น ภาพในบัตรประชาชนหรือภาพใบหน้าที่ถ่ายที่ได้มาภาพถ่ายหลังเสียชีวิต ด้วยระบบ

การจดจำใบหน้า Recognition และ Face Detection กับภาพผู้เสียชีวิตในฐานข้อมูลผ่านเครือข่าย Internet โดยที่ผู้สูญเสียอาจยังไม่ต้องเดินทางมายังสถานที่เกิดอุบัติเหตุในเบื้องต้นเพื่อช่วยเยียวยาจิตใจ ต่อญาติผู้สูญหาย ในการค้นหาใบหน้าศพผู้เสียชีวิตจากภาพถ่ายได้อย่างรวดเร็ว

เอกสารอ้างอิง

- Asawin Netphokaew. (2005). Al-Qaeda, Jihad, JI, and southern terrorist movements. Bangkok, Thailand: Openbooks. (In Thai).
- B. Kolude, B.F. Adeyemi, J.O. Taiwo, O.F. Sigbeku, U.O. Eze. (2010). The role of forensic dentist following mass disaster. *Annals of Ibadan Postgraduate Medicine*, 8 (2).
- David P. Madsen, Wayne J. Sampson, Grant C. Townsend. (2008). Craniofacial reference plane variation and natural head position. *European Journal of Orthodontics*, 30, 532-540.
- Royal Thai Police, (2009). Regulations of the Royal Thai Police on Police Code of Regulations related to Case Category 10 Postmortem Examination (Volume2) 2009. Retrieved July 1, 2022, from <https://www.finance.police.go.th/userdata/dialynews/news011/files/ระเบียบเกี่ยว%20ลักษณะที่%2010%20ชั้นสูตรศพ.pdf>. (In Thai).
- Georgios Christofidis. (2022). How Important is Crime Scene Photography to Forensic Investigations?. Retrieved November 22, 2023. From <https://www.azolifesciences.com/article/How-Important-is-Crime-Scene-Photography-to-Forensic-Investigations.aspx>
- Fleet Navy 1. (2022, July 5). HTMS Sukhothai. Retrieved November 13, 2023, from https://www.fleet.navy.mi.th/frigate1/index.php/today/detail/content_id/72. (In Thai).
- Hans H. de Boer, Soren Blau,c,d Tania Delabarde, Lucina Hackman. (October 2, 2018). The role of forensic anthropology in disaster victim identification (DVI): recent developments and future prospects. *Forensic Sciences Research*, 4, 303-315.
- Health Administration Division. (2021). Guidelines for handling a large number of corpses in disaster situations Ministry of Health. Retrieved November 17, 2023, from: https://dn.core-website.com/public/dispatch_upload/backend/core_dispatch_261373_1.pdf. (In Thai).
- Institute for Population and Social Research. (2019). 2018 Phuket Shipwreck Thailand Tourism CourseTragedy “Phuket boat sinking 2018” lessons for Thai tourism. Retrieved November 17, 2023, from: https://www.thaihealthreport.com/file_book/10-p9-pdf-62.pdf. (In Thai).

- Interpol, (2014). INTERPOL disaster victim identification guide. Retrieved November 16, 2023, from https://edisciplinas.usp.br/pluginfile.php/2510951/mod_resource/content/1/DVI%20INTERPOL%20GUIDE%202014.pdf
- Interpol, (2018). Interpol disaster victim identification guide. Retrieved November 16, 2023, from: https://www.interpol.int/content/download/589/file/18Y1344%20E%20DVI_Guide.pdf.
- Interpol, (2023). FACT SHEET - Disaster victim identification. Retrieved January 16, 2024, from https://www.interpol.int/content/download/5751/file/DVI_DVI%20Guide%Annexure%203.pdf.
- Interpol, (2023). INTERPOL DVI Form - Unidentified Human Remains. Retrieved November 21, 2023, from https://www.interpol.int/content/download/5325/file/PM2023_enGB_Flat_Ver1.0.3.pdf.
- Mahesh Shenoy. (2022). Role of Forensic Odontology in the Identification of Victims of Mass Disaster: A Systematic Review. *Journal of Research in Medical and Dental Science*, 10,1-6.
- Manuel Crespillo Márquez, Pedro A. Barrio Caballero, María José Farfán Espuny. (2023). Contributions and advances of forensic genetics in mass fatality incidents. *Spanish Journal of Legal Medicine*, 49 (1).
- Marco Antonio de Souza et al., (2018). Friction ridge analysis in disaster victim identification (DVI): Brazilian case studies. *Forensic Sciences Research*, 7, 323-329.
- M. Prinz et al., (2007). DNA Commission of the International Society for Forensic Genetics (ISFG): Recommendations regarding the role of forensic genetics for disaster victim identification (DVI). *Forensic Science International: Genetics*, 1, 3-12.
- Naval Medical Department. (2020). Medical nutrition plan. Retrieved November 17, 2023, from: <http://www2.nmd.go.th/sirikit/srkhospital/Intranet/data/2021/plan/data/1แผนปฏิบัติการด้านการแพทย์อากาศยาน%20รพ.pdf>. (In Thai).
- Pongsakorn, Thitachote. (2023). Management of Dead Bodies after Disasters. *Journal of Criminology and Forensic Science*. 9, 215-227. (In Thai)
- Ranjan Jyoti Sarma. (2021). Media and Disaster Management: The Role of Media. *International Journal of Advances in Engineering and Management*, 3, 827-833
- R. Eldar, A. Inbar. (1987). Diagnostic radiology in disaster medicine: implications for design, planning and organization of X-ray departments. *Elsevier BV*, 18, 247-249.
- Royal Thai Navy. (2022 December 26). Speaker, doctor. Show the principal. The doctor signed an investigation committee on the ship incident in the Kingdom of Sudan, and is now conducting an investigation, publishing the list of the dead, and adding three more men to the identification

- results. Retrieved November 16, 2023, from: https://www.facebook.com/RoyalThaiNavyFanpage/photos/525661449596176/?paipv=0&eav=AfYYRjyYekZzqs2eHQC81xW10z8YS_brl2lG2vuqcHb2SNF610W2tQMdSdHf1fnCyJA&_rdr. (In Thai).
- Royal Thai Navy. (2022 December 26). The navy accelerated its search for the troops lost in the ship incident in the Kingdom of Sudan. Today, three bodies were found and 11 soldiers were lost. Retrieved November 18, 2023, from https://www.facebook.com/RoyalThaiNavyFanpage/posts/525061576322830?ref=embed_post. (In Thai).
- Royal Thai Police, (2009). Regulations of the Royal Thai Police on Police Code of Regulations related to Case Category 10 Postmortem Examination (Volume2) 2009. Retrieved July 1, 2023, from <https://www.finance.police.go.th/userdata/dialynews/news011/files/ระเบียบเกี่ยว%20ลักษณะที่%2010%20ชั้นสูตรศพ.pdf>. (In Thai).
- Royal Thai Police, (2015). Order of Royal Thai Police No. 725/2015 on Missing Persons and Unidentified Bodies Management. Retrieved July 9, 2023, from <http://www.criminal.police.go.th/documents/INF25581228.pdf>. (In Thai).
- Royal Thai Police. (2020). Agency history. Retrieved November 17, 2023, from: <https://www.tdvi.forensic.police.go.th/history.php>. (In Thai).
- Russell Lain, Jane Taylor, Sarah Croker, Pamela Craig, Jeremy Graham. (2010). Comparative dental anatomy in Disaster Victim Identification: Lessons from the 2009 Victorian Bushfires. *Forensic Science International*, 205, 36-39.
- Ministry of Foreign Affairs. (2012). Facilitate of the Operation of the Interpol for Southeast Asia in Bangkok B.E. 2534. Retrieved January 17, 2024, from <https://image.mfa.go.th/mfa/0/mkKfL2iULZ/ประเมินผลสัมฤทธิ์/สำรวจสากล.pdf>
- Saranya Seema. (2023). International Criminal Police Organization. Retrieved January 17, 2024, from: <https://library.parliament.go.th/en/radioscript/r2566-oct7>
- Tarin, Angskul. (2023). Thai Navy Expects Challenges in Salvage of HTMS Sukhothai. National news Bureau of Thailand. Retrieved November 13, 2023, from <https://thainews.prd.go.th/en/news/detail/TCATG230213103804525>.
- Thairat. (2022, December 20). The latest timeline, tragedy, the last order "Royal Ship Sukhothai". Retrieved November 13, 2023, from <https://www.thairath.co.th/scoop/theissue/2587456>

Somdej godir sangwiman. (2012). Remembering the Great Storm at Laem Talumphuk.
Retrieved November 22, 2023. From <https://www.gotoknow.org/posts/465892>.
Yves Schuliar, Peter Juel Thiis Knudsen. (2011). Role of forensic pathologists in mass
disasters. *Forensic Science Medicine and Pathology*, 8(2), 164-73.

ประวัติผู้เขียน

คำนำหน้า ชื่อ-สกุล	พ.ต.ท.หญิง รัฐการ ปานมารศรี
ตำแหน่ง/สถานะ	นักศึกษาปริญญาเอก
ที่อยู่หน่วยงาน/สังกัด	คณะวิทยาศาสตร์ สาขานิติวิทยาศาสตร์และงานยุติธรรม มหาวิทยาลัย ศิลปากร อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม 73000
ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์	ratachio@gmail.com